

3. maijs

Svētais Filips un svētais Jēkabs, Kunga Jēzus apustuļi (3. maijā svētki)

Svētais Filips

Sinoptiskajos evaņģēlijos – Mateja, Marka un Lūkasa evaņģēlijā – Filips pieminēts tikai kopā ar citiem apustuļiem (Mt 10, 3; Mk 3, 18; Lk 6, 14). Apustuļu darbos viņš kopā ar Tomu minēts starp tiem apustuļiem, kas bija klāt, kad pirms Vasarsvētkiem par apustuli ievēlēja Matiju (Apd 1, 13). Toties Jāņa evaņģēlijā ir vairākas epizodes, no kurām iespējams kaut ko secināt par Filipa personu.

Domājams, ka Filips bija Jāņa Kristītāja māceklis, jo Jēzus viņu aicināja no to vīru vidus, kuri stāvēja Jordānas krastā, kad Jānis tur kristīja ļaudis. Dienu iepriekš Jēzus bija sastapies ar Andreju, kas savukārt iepazīstināja Kungu ar Sīmani Pēteri. Visi trīs – Andrejs, Pēteris un Filips – bija zvejnieki no Betsaīdas Galilejas ezera krastā. Vēl pēc pāris dienām Filips atveda pie Jēzus savu draugu Natanaēlu, kas bija no Kānas – Nācaretes kaimiņpilsētas un mūžīgās sāncenses. Nav jābrīnās, ka uz Filipa jūsmīgajiem vārdiem: „Mēs atradām To, par kuru rakstīja Likumā Mozus un pravieši, – Jēzu, Jāzepa dēlu, no Nācaretes,” Natanaēls sarkastiski attrauca: „Vai tad no Nācaretes var nākt kas labs?” Filips bilda: „Nāc un redzi.” (sal. Jņ 1)

No epizodes, kurā stāstīts par to, kā Jēzus paēdināja piecus tūkstošus vīru (sal. Jņ 6), var secināt, ka Filips bija atbildīgs par Jēzus mācekļu pārtikas krājumiem un to sadali. Filips bija patiesi uztraucies, kad Jēzus ieteica nopirkt maizi un paēdināt visus sapulcējušos. „Par divi simti sudraba gabaliem maizes nepietiek, lai katram tiktu kāds mazums,” Filips vientiesīgi un pārliecināti

skaidroja Pestītājam. Nav jāšaubās, ka Filips, tāpat kā pārējie klātesošie mācekļi, bija šausmās, kad Jēzus teica: „Lieciet, lai ļaudis apsēstas!”, un mēms no pārsteiguma, redzot, kas notika tālāk.

Kad Jēzus pēdējoreiz ieradās Jeruzalemē pirms Lieldienām, tur bija arī daži grieķi, kas bija atnākuši uz svētkiem (sal. Jņ 12, 20). Tie piegāja pie Filipa un lūdza: „Kungs, mēs gribam Jēzu redzēt!” Filips to pastāstīja Andrejam, un viņi abi aizgāja, lai pastāstītu to Jēzum. Iespējams, ka Filips, tāpat kā savulaik Natanaēlam, arī šiem grieķiem atbildēja: „Nāciet un redziet!”

Jāņa evaņģēlijā lasāms arī tas, ko Filips teica Jēzum Pēdējo vakariņu laikā (sal. Jņ 14). Kungs bija sacījis mācekļiem, ka tur, kur ies Viņš, tie sekos, un apsolījis: „Es esmu ceļš, patiesība un dzīvība. Neviens nenonāk pie Tēva citādi kā tikai caur mani. Ja jūs mani būtu pazinuši, jūs būtu pazinuši arī manu Tēvu. Jau tagad jūs Viņu pazīstat un esat Viņu redzējuši.” Filips Viņam teica: „Kungs, parādi mums Tēvu, un mums pietiks.” Bet Jēzus viņam atbildēja: „Jau tik ilgi Es esmu pie jums, bet jūs neesat mani iepazīnuši? Filip, kas mani redz, redz arī Tēvu! Kā tad tu saki: „Parādi mums Tēvu”? Vai jūs neticat, ka Es esmu Tēvā un Tēvs – mani? Vārdus, kurus Es jums saku, Es nerunāju no sevis, bet Tēvs, kas ir mani, dara savus darbus.” (Jņ 14, 8-11)

Tradīcijā nav vienprātības par apustuļa Filipa gaitām pēc Kristus nāves uz krusta. Pastāv versija, ka viņš kopā ar māsu Mariamni un apustuļi Bartolomeju, savu draugu, sūtīts sludināt Labo Vēsti uz Grieķiju, Frīģiju un Sīriju. Hieropoles pilsētā viņi ar lūgšanām un Dieva Vārdu izdziedinājuši vietējā prokonsula sievu, un viņa pieņēmusi kristīgo ticību. Notikušais tā saniknojis prokonsulu, ka viņš licis „vainīgos” nežēlīgi spīdzināt, bet pēc tam pavēlējis Filipu un Bartolomeju ar galvu uz leju piesist krustā. Filips tādā stāvoklī turpinājis sirsnīgi lūgties. Paklausot viņa lūgšanām, pūlis atsavinājās Bartolomeju. Filips pats lūdzis, lai viņam ļauj nomirt krusta nāvē. Ir arī cita versija, ka Filipam nocirsta galva.

2011. gada 27. jūlijā Turcijas ziņu aģentūra *Anadolu* ziņoja, ka arheologi izrakumos Hieropolē (netālu no mūsdienu Turcijas pilsētas Denizli) uzgājuši svētā Filipa kapu. Itāļu zinātnieks Frančesko d'Andria stāstīja, ka šī kapene atrasta, pētot senas baznīcas dziļākos slāņus. Kā apgalvoja arheologs, kapa veidojums, uzraksti uz sienām un citas detaļas apstiprina to, ka šeit apbedīts nomocītais Kunga apustulis.

Svētais Jēkabs

Svētais apustulis Jēkabs (Jaunākais), Alfeja un Marijas, Visvētākās Jaunavas Marijas radnieces, dēls, šīs radniecības dēļ tiek saukts par Kunga brāli.

Jēkabs bija pirmais Jeruzalemes bīskaps. Šo faktu savā piektajā grāmatā min, piemēram, viens no pirmajiem

kristietības vēsturniekiem svētais Hēgesips. Arī viens no pirmajiem Romas pāvestiem svētais Euzēbijs un Baznīcas doktors Aleksandrijas Klements raksta, ka Pēteris, Jēkabs, Zebedeja dēls, un Jānis pēc Kunga debeskāpšanas necīnījās par godu un slavu, bet izvēlējās Jēkabu Jaunāko par pirmo Jeruzalemes bīskapu.

Svētais Pāvils savās vēstulēs pavisam skaidri uzsver – Jēkabs kopā ar Pēteri un Jāni ir kristiešu kopienas jeb draudzes pīlāri Jeruzalemē, un viņi palīdzēja kopējā evaņģelizācijas darbā: „Vērodami to žēlastību, kas man dota, Jēkabs, Kēfa un Jānis, kurus uzskatīja par draudzes balstiem, sniedza man un Barnabam roku kopējam darbam, lai mēs ietu pie pagāniem, bet šie – pie apgraizītajiem.” (Gal 2, 9)

Apustuļu darbi liecina, ka Jēkabam tika nodotas svarīgas ziņas par to, kas norisinājās pirmajās kristiešu draudzēs. Kad Pēteri Kunga eņģelis brīnumainā veidā izglāba no apcietinājuma un gandrīz drošas nāves, viņš aizgāja uz Marijas, Jāņa mātes, namu, kur bija sapulcējušies ticīgie, un lūdza, lai Jēkabs par šo notikumu būtu informēts. Viņš tiem māja ar roku, lai tie klusētu, un tiem pastāstīja, kā Kungs viņu izvedis no cietuma. Viņš sacīja: „Pasakiet to Jēkabam un brāļiem!” (Apd 12, 17)

Izšķirīgos jautājumos Jēkabam pat tika dots pēdējais vārds, piemēram, tā notika pirmajā Baznīcas koncilā, kas norisinājās aptuveni 50. gadā. Oficiālu sanākumi vajadzēja rīkot tādēļ, ka daži Jūdejas kristieši sāka mācīt, ka Kristus sekotāji, kuri nav apgraizīti saskaņā ar Mozus bauslību, nevarot būt pestīti. Pēc tam starp jūdiem, Pāvilu un Barnabu izcēlās liels strīds, un tālāk šo jautājumu nolēma atrisināt Jeruzalemē, kur kalpoja Jēkabs un Pēteris. Vispirms pret apgraizīšanu uzstājās Pēteris, bet pēdējo vārdu teica Jēkabs (Apd 15, 19-20).

1. gs. jūdu vēsturnieka Jozefa Flāvija darbs „Jūdu senvēsture” vēsta, ka jūdi Jēkabu nomētājuši ar akmeņiem. Jozefs Flāvijs norāda, ka šī slepkavība notika laikā, kad nomira Festus, provinces valdnieks, un viņa vietā vēl nebija oficiāli iecelts nākamais. Situāciju izmantoja tā laika fanātisks augstais priesteris, kurš apsūdzēja Jēkabu un vēl dažus sekotājus Mozus Likuma pārkāpšanā un piesprieda nomētāšanu ar akmeņiem. Jēkabs varēja glābt sevi, ja pēc augstā priestera pavēles būtu no tempļa jumta paziņojis, ka Jēzus nav Mesija, taču, sasniedzis jumtu, bīskaps, visiem dzirdot, skaļā balsī sprediķojis, ka Jēzus ir Mesija un pasaules Tiesnesis. Tūlīt pat aptuveni 92 gadus veco vīru nogrūda no jumta un viņa pusdzīvo ķermeni nomētāja ar akmeņiem. Jozefs Flāvijs norāda, ka slepkavība tika izdarīta, neievērojot tā laika likuma un tiesas prasības, tāpēc taisnīgajos jūdus tā izraisīja lielu sašutumu. Vēsturnieki kā Jēkaba nāves datumu min laika posmu starp 61. un 69. gadu. Apustuļa pēdējie vārdi esot bijuši līdzīgi tiem, kurus izteica Kristus, kā arī pirmais mocekļis Stefans savā nāves brīdī: „Tēvs, piedod viņiem, jo tie nezina, ko dara!”